

เพียงแต่มนุษย์จะรู้จักตายอย่างมีประโยชน์
ตายเพื่อจะอยู่อย่างอมตะ
แทนการอยู่ที่ไร้ความหมาย เสมือนตายแล้วทั้งเป็น

นิต นรารักษ์

ไปสู่สิ่งที่ดีกว่า จากหนังสือ เพียงแค่เมล็ดทราย

เออเชนี ประคิน ชุมสาย ณ อยุธยา
นามปากกา “อูเชนี” “นิต นรารักษ์”

เกิดวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2462

เกิดใหม่ในพระเจ้า 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2559

การศึกษา

ประถม-มัธยมศึกษา โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

ปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาโท อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้รับทุนไปศึกษาต่อด้านวรรณคดีฝรั่งเศสร่วมสมัย

ที่มหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ (Sorbonne) ปารีส ประเทศฝรั่งเศส

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2486 อาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2500 เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ บริษัทเซลส์แห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2507 ผู้ช่วยผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์

บริษัทเซลส์แห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2512 รองผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์

บริษัทเซลส์แห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2515 ที่ปรึกษาการประชาสัมพันธ์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

พ.ศ. 2516 ช่วยงานพระศาสนจักรคาทอลิก

รางวัลเกียรติยศ

พ.ศ. 2536 รางวัลศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

พ.ศ. 2554 รางวัลพานแว่นฟ้าเกียรติยศ

บทสัมภาษณ์สุดท้าย “อุซเซนี” กวีคริสตชน

สัมภาษณ์ โดยคุณพ่ออนุชา ไชยเดช

อาจารย์ประคิด ชุมสาย ณ อยุธยา ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ อัครวิญญูอีกท่านหนึ่งที่พระสันตะปาปาประทานรางวัลให้เป็นเครื่องหมายขอบคุณในน้ำใจดี ในฐานะผู้ทำงานให้พระศาสนจักร และสังคมโดยไม่ได้มองที่น้ำใจตนเอง รางวัลนั้นคือเครื่องประดับเกียรติยศของพระสันตะปาปาซิลเวสเตอร์ชั้นอัครวิญญูทางเซนใหญ่

หากเอ่ยชื่ออาจารย์ประคิด ชุมสาย ณ อยุธยา คนทั่วไปที่อยู่นอกวงการตัวอักษร อาจไม่ค่อยคุ้นเคยสักเท่าไร แต่สำหรับผู้สนใจงานวรรณกรรมย่อมคุ้นเคยกับท่านและนามปากกา “อุซเซนี” เป็นอย่างดี ด้วยท่านผู้นี้เป็นกวีร่วมสมัยอีกคนหนึ่งของเมืองไทย

เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรตินี้ให้ อาจารย์ประดิษฐ์ ชุมสาย ณ อยุธยา เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พุทธศักราช 2536 ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบให้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะล้ำค่าสูงเด่นจนเป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน

ประวัติชีวิตอาจารย์น่าสนใจ ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยครับ

เป็นชีวิตประวัติที่เรียบง่าย ไม่มีอะไรที่น่าตื่นเต้นหวือหวาเลยสักนิดเดียว คุณพ่อคุณแม่เป็นคาทอลิกทั้งสองคน คุณปู่เป็นคนจีนแท้ ๆ มาจากเมืองจีน แต่งงานกับคุณย่าซึ่งเป็นคนไทย คุณพ่อจึงเป็นลูกครึ่งจีน คุณแม่ก็เป็นคนไทย ดิฉันเป็นหนึ่งในสามพี่น้องสาวสามคน สัตบุรุษวัดแม่พระลูกประคำ กาลหาวาร์ และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ สามเสน เป็นญาติกันหมดสมัยโบราณ บ้านเดิมอยู่ในซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม เป็นบุตรของยอห์น บัปติस्ता แสง และโรซา ประคอง กรองทอง สมรสกับ หม่อมหลวงยอห์น จิตรสาร ชุมสาย

วัดของประเทศไทยตั้งแต่ในกรุงเทพฯ อยู่ริมน้ำหมด การคมนาคมทางน้ำที่แปดริ้วเป็นญาติกันหมด ทุกคนเป็นพี่ป้าน้ำอา เขาแต่งงานกันระหว่างวัดต่อวัด คนจะแต่งงานก็ต้องไปขอสาววัดนั้น จะโยงกันกลายเป็นพี่น้องกันหมด

ดิฉันเป็นลูกคนเดียว คุณพ่อมีภรรยาหลายคน สมัยโบราณตามประสาคนที่เป็นนายห้าง เป็นผู้จัดการ เคี่ยมฮั่วเฮง (บริษัทจัดทำเสื้อผ้า) และบัวฮั่วเส็ง เป็นประธานกรรมการ (ขายเหล็ก) คุณพ่อดิฉันจะได้รับพระราชทานราชทินนามเป็นคุณพระประดิษฐ์อาภรณ์ แต่ท่านไม่รับอยากเป็นคนธรรมดาดีกว่า

เดิมชื่อเออเซนี

เออเซนีมาจากนามนักบุญยูจีนี ดิฉันเกิดวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2462 ตรงกับวันฉลองนักบุญ Eugène เป็นนามนักบุญของผู้ชาย ถ้าเป็นผู้หญิงก็ใช้ “เออเซนี” (Eugénie) ซึ่งเป็นนักบุญชาวฝรั่งเศส เลยเป็นที่มาที่ไปของนามปากกา “อุซเซนี” ชื่อจริงคือ ประคิด เพราะแม่ชื่อ ประคอง แม่เปิดดิทชันนารีปัลเลอกัวซ์ เลือกชื่อประคิด แปลว่า ประคับประคอง เรียนที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ จนจบชั้นสูงสุด

เวลานั้นมีแรงบันดาลใจเรื่องงานเขียนหรือกระแสเรียกไหมครับ

ยังไม่มี เรียนหนังสืออย่างเดียว เพราะพระเจ้าจัดมา มีคนมาถามบ่อย ๆ ว่าไม่มีกระแสเรียกหรือ เพราะเห็นศรัทธา วันธรรมดาก็ไปวัด บ้านดิฉันอยู่ใกล้โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มีมิสซา 6 โมงเช้า ดิฉันไม่เคยได้ยินพระเรียก แต่ดิฉันก็ทำตามน้ำพระทัยทุกอย่าง

ตอนเรียนจบอาจารย์มองอนาคตไว้อย่างไร

ดิฉันไม่ได้มองอนาคต คนที่มองอนาคตฉันคือบิดา คุณพ่อเป็นนายห้าง (ผู้จัดการบริษัท) ก็ต้องการให้ลูกสาวมาเป็นเลขานุการ ต้องการให้รู้ภาษาจีน เรียนภาษาจีน พ่อจะพูดเสมอว่า อีก 50 ปีประเทศจีนจะเป็นมหาอำนาจ ซึ่งเวลานี้เป็นจริงแล้ว ดิฉันเผอิญสอบมัธยม 8 ได้ที่ 1 ในแผนกภาษาฝรั่งเศส เมื่ออายุ 16 ปี ยังเด็กมาก

ดิฉันเข้ามาเรียนเมื่ออายุ 4 ขวบครึ่ง สมัยนั้นไม่มีอนุบาล มาเรียนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟ 3 ปี ภาษาไทยมีถึงประถม 4 การเรียนระหว่างฝรั่งเศสกับภาษาไทยเลยเหลื่อมกันหมด ปีที่จบมัธยม 8 ฝรั่งเศสแล้ว ภาษาไทยยังอยู่มัธยม 7 อยู่เลย

ภาษาไทยเรียนวันละชั่วโมง ที่เหลือทั้งหมดทุกวิชาเรียนเป็นภาษาฝรั่งเศส แผนกอังกฤษก็เรียนเป็นภาษาอังกฤษ

อาจารย์ที่สอนเป็นชาวฝรั่งเศสใช้ไหมครับ

เราเรียก แม่ดำ มาจากมาตาม (แม่ดำเพราะชุดสีดำ) อาจารย์ที่สอนฝรั่งเศสตั้งแต่มัธยม 5-8 สอนคนเดียว 4 ชั้น ท่านไม่ยอมเรียนภาษาไทย เพราะเกรงว่าถ้าวันได้รู้ภาษาไทย นักเรียนก็จะพูดภาษาไทยกับท่าน ท่านชื่อเซอร์มาร์เกอริต เข้มงวดมาก ถ้าจะบอกอะไรก็ต้องพูด

เป็นภาษาฝรั่งเศส นี่เป็นวิธีสอนอย่างดี เวลาเที่ยงมารับประทานอาหาร หรือพูดคุยกัน เด็กผู้หญิงก็จะนั่งปักผ้า ต้องคุยเป็นภาษาฝรั่งเศส เพราะทุกครั้งที่เราเข้าไปในห้องเรียน ก็จะได้รับคำตำหนิจากอาจารย์ว่าคุยภาษาอะไร ถ้าใครไม่ได้คุยเป็นภาษาฝรั่งเศส ก็จะถูกหักคะแนน จึงทำให้ทุกคนพูดภาษาฝรั่งเศสจนได้

เมื่อดิฉันจบภาษาฝรั่งเศสแล้ว อายุ 16 ปีกว่า ๆ เพื่อนอีกสองคนเขาอายุมากกว่าฉัน 3 ปี ทั้งสองคนมาจากโรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ นักเรียนฝรั่งเศส 8 มีแค่ 3 คน อีก 2 คนเลยได้รับการส่งไปสอบมัธยม 8 หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นครั้งแรกของโรงเรียน สอบได้ทั้งสองคน แต่ฉันถูกห้ามไม่ให้ไป เพราะว่ายังเด็กเกินไป ภาษาไทยยังอยู่แค่มัธยม 7 นั้นเป็นเหตุผล ดิฉันเลยถูกส่งไปเรียนมัธยม 8 ภาษาอังกฤษ และเพื่อไม่ให้ลืมภาษาฝรั่งเศส ทุกเย็นหลังเลิกเรียนจากภาษาอังกฤษแล้ว ดิฉันต้องมาที่ห้องภาษาฝรั่งเศส มาเรียนกับมาเซอร์

ทุกวัน เพื่อไม่ให้ลืม เพราะต้องสอบกระทรวงโดยเอาภาษาฝรั่งเศสเป็นเอก

และตรงนี้แหละถึงได้มาเรียนพร้อมกับแมร์หลุยส์ กิจเจริญ ซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว เพื่อนรักของดิฉัน มาเรียนกันสองคน แมร์หลุยส์มาจาก ฉะเชิงเทรา จริง ๆ เป็นคนนครชัยศรี พี่ชายไปทำงานสอนหนังสือที่ โรงเรียนเซนต์ปอล ฉะเชิงเทรา ต้องไปช่วยเลี้ยงหลาน แต่เดิมแมร์หลุยส์ ตั้งใจไปสมัครคณะพระหฤทัยฯ แต่คุณพ่อที่วัดบอกว่าจะพามาฝากคณะ เซนต์ปอลฯ แมร์หลุยส์เป็นคนที่เรียนหนังสือเก่งมาก ๆ มาเรียนอยู่ที่ เซนต์โยฯ ไม่กี่ปี ก็สามารสอบมัธยม 8 ภาษาฝรั่งเศสเหมือนดิฉันได้ จบมัธยม 8 แล้วก็ไปสอบด้วยกัน

ดิฉันไปเข้าจุฬาฯ เพราะว่าเมื่อสอบได้เป็นที่ 1 กระทรวง ศึกษาธิการให้ทุนเรียนคณะอักษรศาสตร์ 4 ปีเต็ม จนกว่าจะได้อักษร- ศาสตร์บัณฑิต หรือว่าจะไปสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวง คิงสกอลาชิพ ไป เรียนต่อต่างประเทศได้ แต่พ่อดิฉันไม่ให้ไปเมืองนอก หวงมาก ๆ เรียนจุฬาฯ ยังไม่ยอมให้เรียน เพราะต้องไปเรียนร่วมกับผู้ชาย พ่อได้ ทุนเข้าศึกษาในคณะอักษรศาสตร์มาแล้ว ดิฉันถามพ่อว่า จะว่าอย่างไร 4 ปีเต็ม ๆ พ่อไม่ต้องออกสตางค์ พ่อก็มีข้อแลกเปลี่ยนว่า ระหว่างที่ไป เรียนจุฬาฯ ต้องเรียนภาษาจีนไปด้วย ทุกวันเวลา 1 ทุ่มตรง จะมีซินแส จากบริษัทของพ่อ เป็นคนจีนแท้ ๆ มาที่บ้าน เพื่อมาสอนภาษาจีน ฉันทู้อ ภาษาจีนตั้ง 2 พันคำ อ่านดึกๆ ได้นะ แต่ตอนนี้ลืมหมดแล้วเพราะไม่ได้ ใช้

เรียนอยู่ 2 ปี ก่อนจะจบปีที่ 2 ที่จุฬาฯ ดิฉันเรียนอังกฤษ ฝรั่งเศส ไทย ประวัติศาสตร์ คะแนนรวมสูงกว่าทุกคนในชั้น ที่จุฬาฯ มี ธรรมเนียมว่า คนที่ได้คะแนนรวมของทุกวิชาในแต่ละชั้น จะได้รางวัล

พระราชทานจากในหลวง ฉันก็ไปต่อรองกับพ่อ ขอหยุดเรียนภาษาจีนก่อน เพราะจะดูหนังสือ จะสอบเอาทุนพระราชทานนี้ให้ได้ พ่อก็ยอมดิฉันก็ท่องหนังสือ พอถึงสิ้นปีก็ได้จริง ๆ พระประธานทุกอย่าง พระจัดทุกอย่าง

ทุนพระราชทานเป็นเงิน 80 บาท สมัยโบราณเยอะมาก อยู่ในถุงทอง พระองค์ท่านไม่ได้เสด็จเอง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ผู้สำเร็จราชการตอนนั้นเสด็จมาแจกที่ตึกอักษรศาสตร์ ได้รับ 2 คน คือนิสิตคณะวิทยาศาสตร์และคณะอักษรศาสตร์ สมัยก่อนคณะอักษรฯ และวิทยาศาสตร์รวมกันเป็นคณะเดียว อยู่ภายใต้คณบดีคนเดียวกัน จากนั้นดิฉันต้องขึ้นมาเรียนปี 3 งานหนักมาก พอขึ้นปี 4 งานยิ่งหนัก ดิฉันก็บอกพ่อว่าฉันไม่ไหวแล้ว ขอหยุดเรียนภาษาจีน พ่อก็ให้หยุด

ปี 4 ดิฉันเป็นนายกชมรมนิสิตหญิง มีนิสิตหญิงอยู่ในความรับผิดชอบ 432 คน รวมทุกคณะทั้งมหาวิทยาลัย ทั้งแพทยศาสตร์ที่อยู่ศิริราช สมัยก่อนการเล่นกีฬา งานแข่งขันกรีฑาจะแข่งกันเฉพาะผู้ชายในมหาวิทยาลัย ไม่มีผู้หญิงลงเลย ปีที่ดิฉันเป็นนายกชมรมปีแรกดิฉันไปขออนุญาตให้นิสิตหญิงลงแข่งกับนิสิตหญิงด้วยกัน แทนที่จะมีแต่กรีฑานิสิตชาย และก็ได้รับอนุญาต

หลังจากจบปริญญาตรีแล้ว ศึกษาวิชาครูจนได้รับวุฒิ ป.ม.

ถ้าไม่มีป.ม. (วิชาครูระดับประโยคมัธยม) ก็สอนหนังสือไม่ได้
ดิฉันได้ไปสอนที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์อยู่ 1 ปี แล้วกลับมา
ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนสำเร็จ เมื่อปี
2488 ด้วยคะแนนเกียรตินิยมภาษาฝรั่งเศส จากนั้นได้เข้ารับราชการ
เป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ในคณะ อักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 5 ปี ต่อมาได้รับทุนจากรัฐบาลฝรั่งเศสไป
ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ (Sorbonne) ปารีส 1 ปี ได้รับ
ประกาศนียบัตรระดับสูงวิชาวรรณคดีฝรั่งเศสร่วมสมัย จากนั้นก็กลับมา
เป็นอาจารย์สอนในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สอนไปสอนมาก็ได้ไปทำงานที่สลัมดินแดง-ห้วยขวาง กับ
คุณพ่ออัลเฟรด บอนแนงค์ ซึ่งสอนหนังสือที่จุฬาฯ เราเจอกันที่จุฬาฯ
และคุณหมอลือ จิตรานูเคราะห์ คุณพ่อต้องการ 3 คน เพื่อจะไป
ช่วยคนในสลัม ดิฉันจำได้ เราไปที่กองขยะกองโตที่ดินแดง ซึ่งตอนนั้นไม่
มีแล้ว มีแมลงวันตอมเต็มไปหมด น้ำคร่ำก็เหม็น ได้ไปเห็นกองขยะ คน
สลัมที่อยู่อย่างยากจนเป็นครั้งแรก คนที่นั่นน่าสงสาร จริง ๆ มีชีวิตอยู่
กับกองขยะ พอมีคนเอาขยะมาเท เขาก็จะมาคุ้ยหาอะไรที่เก็บมาใช้ มา
กินได้

ดิฉันไปซื้อบ้านที่กองขยะเป็นเสาโยกเยก ราคา 3 พันบาท ก็เอา
มาดัดแปลงเป็นที่ทำงานของอาสาสมัคร และเอาเด็กจากกองขยะมาสอน
หนังสือ โดยความควบคุมของคุณพ่อบอนแนงค์ เด็กกองขยะมาเรียน
หนังสือ เอาผ้าถุงของพ่อแม่กระโจมอก เอาเชือกกล้วยมัด มาเรียน 30-
40 คน ครูที่ดิฉันเอาไปสอนคือนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ดิฉันก็ไป
บอกบุญว่า ใครศรัทธาที่จะไปสอนเด็กพวกนี้ไหม ก็มีทั้งคนพุทธ มุสลิม

คริสต์ ที่มาช่วยกัน ทั้งผู้หญิงและผู้ชายผลัดกันมา ตีฉันทิ้งไม้กระดาน ยาว ๆ มาต่อขา ทำเป็นโต๊ะ นั่งกับพื้น ซื้อกระดานชนวน ดินสอหิน ให้เขียน

จากกระต้อบราคา 3 พันบาทที่ตีฉันทิ้งจากชาวบ้านมา พร้อมกับภรรยาอาสาสมัครจำนวนหนึ่งร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือคนจนในสลัม และได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรทุนจากต่างประเทศ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของศูนย์กลางเทวา จนสามารถสร้างตึกที่ทำการได้ และขยายงานสงเคราะห์ออกไปอีกมากมาย มีงานให้การศึกษาเด็กก่อนวัย ประถมศึกษา จัดกิจกรรมเยาวชน และกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

ตอนนั้นตีฉันทิ้งเริ่มงานเขียนแล้ว ผลงานชิ้นแรกคือ “ใต้โค้งสะพาน” เป็นเรื่องของความทุกข์ยาก ตีฉันทิ้งไปสะพานพระโขนง มองไปใต้สะพาน เห็นแคร่ มีคนนอนใต้สะพาน น้ำขึ้นยังไม่ถึง ข้าง ๆ ใต้สะพาน มีลานหิน เขาไม่มีบ้าน ตีฉันทิ้งก็เอาเรื่องนี้มาเขียน

ชีวิตที่พระเจ้าจัดให้

ชีวิตของตีฉันทิ้ง จริง ๆ พระเจ้าจัดให้ พระเจ้าจัดดีเสมอ ปี 2500 ตีฉันทิ้งได้ทำงานที่บริษัทเชลล์ ที่ตีฉันทิ้งยอมรับทำงาน เพราะเป็นงานประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาล้วน ๆ ตีฉันทิ้งต้องไปติดต่อกับมหาวิทยาลัย เพื่อนำทุนการศึกษาไปให้ รวมทั้งโรงเรียนในต่างจังหวัด หรือไม่ก็จัดสอบชิงทุนบริษัทเชลล์ สนุกสนานมาก ...ตีฉันทิ้งต้องพากลุ่มคนหลาย ๆ อาชีพ ไปชมคลังน้ำมันที่ช่องนนทรี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์...

บริษัทเชลล์มีรายการทีวี ชื่อ เชลล์ทีวีควิช เป็นรายการตอบปัญหาภาษาอังกฤษ ..ตีฉันทิ้งไปเชิญฝรั่งผู้จัดการทั้งหลายของบริษัทเชลล์

ทุกคนชอบออกซ์ฟอร์ด เคมบริดจ์ เก่งทั้งนั้น ดิฉันไปเชิญแต่ละท่านมา ออกทีวี ไม่ต้องพูดอะไรเลย ตั้งคำถามอย่างเดียว ให้เด็กตอบ คนที่ทำ คำถามคือ พิชัย วาศนาสง เก่งภาษาอังกฤษมาก เขาเป็นคนตั้งคำถาม โรงเรียนฝรั่งมาแข่ง เด็กของเราก็ชนะ ต้องฟังภาษาอังกฤษออก ความรู้ ทั่วไป

ดิฉันอยู่บริษัทเซลล์ 16 ปี ทำทุกอย่าง วางรากฐาน เขามีแผน ชาร์ตใหญ่ เรื่องประวัติน้ำมัน เกิดจากไหน อย่างไร แล้วมาอยู่ที่ปั้ม อย่างไร วิธีซูด วิธีเจาะ ดิฉันนำมาทำเวอร์ชันภาษาไทย-อังกฤษ ให้เด็กดู ไปใหม่ ๆ ไม่รู้ศัพท์เกี่ยวกับน้ำมันเลยแม้แต่ตัวเดียว รู้แต่อักษรศาสตร์ รู้แต่วรรณกรรม เลยไปหาอาจารย์เป่า ข้าอุไร อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ เขาจบมาทางด้านน้ำมัน ไปนั่งจดมาเลยว่ คำ ๆ นี้แปลว่าอะไร แล้วดิฉันก็มาแปล จนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านน้ำมัน

อาจารย์เขียนหนังสือตอนไหนครับ

ตั้งแต่ยังเรียนในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ แต่ที่เริ่มเขียนจริง ๆ จนมีผลงานออกสู่สายตาประชาชน เมื่อมาเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่คณะ อักษรศาสตร์ จุฬาฯ เขียนเล่น ๆ เป็นกลอนสั้น ๆ “มะลิ” ลงพิมพ์ใน หนังสือ บ้านกับโรงเรียน ในนามมะลิสต์ ดอกมะลิเป็นความบริสุทธิ์ เป็น ความดี เมื่อไรว่าง ๆ ก็เขียนแล้วส่งไปที่สยามสมัย คล้าย ๆ งานอดิเรก

ระหว่างนั้น ดิฉันก็ทำงานให้คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร แมร์ หลุยส์ไปเข้าโนวีเซีย ดิฉันไปเรียนจุฬาฯ พอเขาไปเป็นมาเซอร์ เป็น เลขาฯ มาแมร์ใหญ่ มีงานเยอะ เลยเรียกประคิดมาช่วยกันหน่อย แปล เอกสารทั้งหมดของคณะที่เป็นภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ที่มาแมร์ทำ ไม่ไหว ดิฉันก็แปลออกเป็นหนังสือของคณะ วารสารประจำเดือน

ปรากฏว่าคณะเซนต์ปอลฯ เมืองไทย พอหนังสือที่ทางศูนย์กลางส่งมา เมืองไทยแปลเร็วที่สุด

พระไม่ต้องการให้ดิฉันไปบวช แต่ต้องการให้ดิฉันไปเรียน เพื่อมาช่วย ทั้งแปลเอกสารและแปลเพลงฝรั่งเศส เพลงถ้าแปลออกมา ต้องร้องให้ลงตัวโน้ตได้ ดิฉันเรียนเปียโน เลย์อ่านโน้ตได้

อาจารย์มาช่วยอุดมศานต์ได้อย่างไรครับ

ในสมัยนั้นเป็นคุณพ่อยัง ฮาเบอร์สโตร์ ท่านให้ดิฉันแปลข่าว พระศาสนจักรต่างประเทศ แปลจากฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย และแปลพระสมณสาส์น ดิฉันพยายามที่สุดที่จะถ่ายถอดออกมาไม่ให้ตกหล่นแม้แต่คำเดียว เพราะเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ ควรจะรักษาไว้

ปี 2536 อาจารย์ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ

ดิฉันไม่เคยนึกไม่เคยฝันว่าจะเป็นศิลปินแห่งชาติ วันดีคืนดี เข้าหนึ่งตื่นขึ้นมา มีโทรศัพท์มาบอกขอแสดงความยินดี “อาจารย์ได้เป็นศิลปินแห่งชาติแล้วค่ะ” จะเป็นไปได้อย่างไร ดิฉันไม่เคยไปยุ่งในวงการนั้น ไม่เคยรู้จักใคร ดิฉันคิดว่าเพราะคุณเสนีย์ เสาวพงศ์ ซึ่งอยู่ในยุคสมัยที่ฉันเขียนกลอนใต้โค้งสะพาน ท่านเป็นนักเขียนในยุคนั้น ชื่อจริงศักดิ์ชัย ท่านเป็นกรรมการคัดเลือก เสนอชื่อฉัน เพราะท่านเป็นคนรุ่นฉัน กรรมการจะแบ่งครึ่ง ครึ่งหนึ่งเป็นคนสมัยใหม่ ครึ่งหนึ่งเป็นคนรุ่นเก่า คนเก่าจะเลือกอุชเชนี คนใหม่เลือกเนาวรัตน์ คะแนนตกลงกันไม่ได้ ในที่สุด ให้ 2 คนเลย ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนว่าในแขนงเดียวกันให้คนสองคน ด้วยเหตุผลนี้ อุชเชนี จึงได้รับพร้อมกับเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

คณะกรรมการสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวยกย่องว่า

“... งานของ “อุชเชนี” ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองมีความสุนทรด้านภาษาและความคิดอย่างสมบูรณ์ ...แม้งานของอุชเชนีจะมีจำนวนไม่มาก แต่ “สาร” ที่สื่อแก่ผู้อ่านยังคงเป็น “สาร” ร่วมสมัย และเป็น “สาร” ทรงพลัง สร้างแรงบันดาลใจเชิงสร้างสรรค์ต่อผลงานของกวีรุ่นหลังเสมอมาอีกด้วย ด้วยที่มีความเข้าใจ “สมบัติวรรณศิลป์” ของไทยที่เน้นความงดงามของเสียง ลำนำ จังหวะ มาเป็นสื่อในการสร้างกวีนิพนธ์ ก่อให้เกิดคุณค่าอันยั่งยืนต่อสังคมไทย

อาจารย์พูดถึงงานเขียนของตนว่า

“...สำหรับวิธีเขียนของดิฉันมีว่า พยายามเขียนกลอนที่เป็นชาวบ้าน คือ ใช้ภาษาที่ไม่มีคำศัพท์ที่เรียกว่าภาษาของคนเดินถนน

ทั่วไป เพราะว่าเวลาที่เราริเรียนวรรณคดีมา จะเป็นประเภทตั้งหน้าตั้งตาจดคำศัพท์ว่า คำนั้นแปลว่าอย่างนี้ คำนี้แปลว่าอย่างนั้นอยู่ตลอดเวลา แต่ที่นี้เพราะเราต้องการเขียนให้คนธรรมดาเดินถนนอ่านแล้วรู้เรื่อง เราก็ต้องใช้ภาษาธรรมดาที่ดิฉันเรียกว่าภาษาชาวบ้านเขียน และตั้งแต่งานชุดได้ไค้สังพานมากก็ใช้ภาษาธรรมดามาตลอด พยายามไม่ใช้คำศัพท์ แต่ไม่ใช่ว่าหมายความว่างานเขียนของดิฉันจะไม่มีเลย ซึ่งต้องมีบ้าง แต่ถ้าหากหลีกเลี่ยงได้จะเลี่ยง เพราะจะเข้าถึงคนอ่านได้ดีกว่า

....ส่วนเรื่องการใช้คำเปรียบเทียบ หรือความละเมียดละไม ของการใช้ภาษาอ่านแล้วจะเข้าใจหรือไม่นั้น คงเปรียบได้กับเครื่องวิทยุ ที่เราเองต้องรู้ด้วยว่าคลื่นนั้นมาอย่างไร แล้วเครื่องรับของเราจะรับได้ตรงไหนแคไหน สิ่งที่จะช่วยให้เครื่องรับของเราสามารถรับได้ตรงหรือใกล้เคียงที่สุด จำเป็นต้องอ่านมาก ๆ อ่านบ่อย ๆ แล้วจะซึมซับเข้าไปอย่างเช่นคำว่า “ดาวฝ่องนภาดิน” ซึ่งดิฉันหมายถึง หิ้งห้อย คือคนทั่วไปเมื่อเห็นหิ้งห้อย เขาอาจจะนึกไปถึงดาว แต่เป็นดาวที่อยู่บนดินที่เราเห็นมันแวบแวบในเวลากลางคืน เมื่อเราอ่านงานของกวีมาก ๆ เราจะเข้าใจว่าคำนั้นหมายถึงอะไรได้เอง”

อาจารย์เน้นว่า “การอ่านสำคัญมาก ต้องอ่านตลอดเวลา เพราะไม่อ่านก็ไมรู้ เขียนไม่ออก เขียนไม่เป็น แล้วก็ไมรู้ว่าเขาเขียนดี ๆ กันอย่างไร แต่หมายความว่าต้องรู้จักเลือกอ่านด้วย อ่านผลงานของคนที่เขาเขียนเก่ง ๆ ให้มาก ๆ สำหรับคนที่คิดอยากจะเป็นนักเขียนหน้าใหม่ การอ่านอย่างเดียวไม่พอต้องพยายามเขียนด้วย อย่าเพียงคิดว่าอยากเป็นนักเขียนแล้วไม่ยอมลงมือเขียน ชาตินี้ก็เป็นนักเขียนไม่ได้แน่ ถึงแม้ว่าจะเขียนไปให้เขาฉีกทิ้งลงตะกร้าสักกี่ฉบับก็เขียนไปเถิดสรุปก็คือให้มีงานออกมาให้ได้บ้าง แล้ววันหนึ่งจะดีขึ้น”

ชีวิตครอบครัว

อาจารย์ประคิดสมรสกับหม่อมหลวงจิตราสาร ชุมสาย เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2489 มีบุตร-ธิดารวม 3 คน บุตรชายคนโตชื่อ ปานสรวง คนที่สองชื่อ ปวงสรร คนสุดท้องเป็นบุตรชื่อนี้ชื่อ ปริสุทธิ อาจารย์เล่าว่า ลูกทั้ง 3 คนของท่าน ไม่มีใครเรียนทางอักษรศาสตร์เลย เรียนจบและทำงานไปกันคนละสาขา แต่กระนั้นทุกคนมีพรสวรรค์ทางด้านภาษา คือสามารถเรียนรู้ได้เร็วและเขียนหนังสือได้ดี

แม่ผู้ประเสริฐ

ไม่รู้จะเริ่มอย่างไรดี เรื่องของแม่เยอะไปหมด ความดีของแม่ที่ทำไว้ขณะที่มีชีวิตอยู่ สุดที่จะพรรณนาได้ สิ่งแรกที่ยากจะพูดคือ พวกเรามีบุญมาก และต้องขอขอบพระคุณพระเจ้า ที่ได้ทรงประทานแม่ที่สุตประเสริฐให้กับพวกเรา แม่เป็นบุคคลพิเศษโดยแท้จริง แม่เป็นห่วงลูกหลานก่อนห่วงตัวเองเสมอ เมื่อป่วยมากอยู่ที่โรงพยาบาล ก็ยังพูดว่าแม่สบายดี เพราะกลัวลูกจะเป็นห่วง แม่สวดลูกประจำให้ลูกหลานคนละสายทุกวัน เชื่อว่าลูกและหลานทุกคนคงจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกัน นั่นก็คือ มีความภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นลูกแม่ และเป็นหลานของคุณยาย

แม่เป็นคนเก่ง เป็นอัจฉริยะตั้งแต่เกิด แม่สอบได้ที่หนึ่งของประเทศ เมื่อแม่เรียนระดับมัธยมที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ แม่ได้รับปริญญาเกียรตินิยม อันดับหนึ่ง เหรียญทอง และปริญญาโทเกียรตินิยม จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คนรุ่นแม่จะมีสักกี่คนที่ได้รับทุนไปเรียนที่มหาวิทยาลัย Sorbonne ประเทศฝรั่งเศส

แม่เป็นนักเขียนที่ได้รับการยอมรับ และได้รับความเคารพรักจากบุคคลในวงการภาพยนตร์ แม่เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ แม่เป็นคนสุขภาพ อ่อนโยน ไม่เคยพูดคำหยาบ ไม่เคยโกรธใคร แม่จะให้อภัยเสมอ แม่เป็นทุกอย่างของความดีบนโลกนี้ สำหรับลูก แม่เป็นมนุษย์ที่ประเสริฐ หาไม่ได้อีกแล้ว

แม่เป็นคนขององค์พระเจ้าผู้เป็นเจ้า ตลอดชีวิตของแม่ แม่ได้อุทิศตนให้กับพระศาสนจักร แม่จะไม่ใช้ในฐานะนักบวช แต่แม่ก็ได้ทำงานให้กับพระเจ้าผู้เป็นเจ้ามากมายเหลือคณานับ แม่แปลหนังสือ บทสวด พระสมณสาส์นของสมเด็จพระสันตะปาปา และแปลบทเพลงให้กับคณะภคินี

เซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร์ ไว้หลายร้อยชิ้น แม่เป็นกรรมการบุญญิตีศัพท
คาทอลิก จนวาระสุดท้าย และอื่น ๆ อีกมากมาย

แม่ไม่เคยขาดวัด แม่ไปร่วมมิสซาทุกวันอาทิตย์ วันนี้ แม่ได้จาก
เราไป ท่ามกลางลูกหลาน พระสงฆ์ มาเซอร์ คนที่รักและเคารพแม่
พร้อมหน้าด้วยความอบอุ่น พวกเรามั่นใจมากกว่า แม่ขึ้นสวรรค์ตรง และ
แม่ได้ไปมีความสุขอยู่บนสวรรค์ อยู่ในพระหัตถ์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของแล้ว

พวกเราลูกหลานขอขอบพระคุณอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ แมร์มีเรียม กิจเจริญ และทุก ๆ ท่านที่ได้ดูแล
คุณแม่มาตลอด จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ปานสรวง ในนามของลูก ๆ และหลาน ๆ

7/5/2016

แต่ อาจารย์ ประคิม ชุมสาย ณ อยุธยา ที่เคารพรักยิ่ง

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวช่วงสำคัญที่สุดในชีวิตของ อาจารย์ ประคิม ชุมสาย ณ อยุธยาที่เคารพรักของเรา เซอร์เซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในระหว่างการประชุมประจำปีกับกลุ่มอธิการินีและผู้อำนวยการ อาจารย์จึงอยู่ในคำภาวนาเซ้า เย็น และในบูชามิสซาที่ถวายเพื่อความสงบสุขของอาจารย์เป็นพิเศษ

อาจารย์ประคิมเป็นปูชนียบุคคลคนหนึ่งของคุณะ ใคร ๆ ต่างก็ทราบว่าเป็นผลงานมากมายของอาจารย์ปรากฏอยู่ในมือของบรรดาเซอร์รุ่นต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สมัยแมร์หลุยส์ กิจเจริญ เพื่อนักเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ของอาจารย์ เป็นผู้เชิญอาจารย์มาเป็นอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสให้นักเรียน

หลังสภาสังคายนาวาติกันที่สอง คุณะมีการฟื้นฟูมาโดยตลอด จึงมีเอกสารต่าง ๆ จากศูนย์กลางคุณะเป็นภาษาฝรั่งเศส และเริ่มมีพระสมณสาส์นของพระสันตะปาปามากขึ้น อาจารย์จึงเป็นบุคคลแรกและบุคคลเดียวที่ผู้ใหญ่ของคุณะมอบความไว้วางใจให้ถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ซึ่งอาจารย์มีความเชี่ยวชาญทั้งภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษ ประกอบกับอาจารย์มีพรสวรรค์ในการประพันธ์ร้อยกรองและเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงในวงการศึกษาศาสตร์ เอกสารที่อาจารย์ได้กรุณาแปลให้ จึงเป็นที่น่าเชื่อถือในหมู่ผู้ใหญ่ของพระศาสนจักรอีกด้วย คริสตชนคาทอลิกไทยจึงสามารถติดตามเอกสารของพระศาสนจักรอย่างใกล้ชิด บทความที่น่าสนใจและหนังสือที่อาจารย์ได้กรุณาแปลให้มีประมาณกว่าสองร้อยชิ้น

การแปลเพลงวัด จากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสที่ส่วนใหญ่ใช้ภายใน คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ระยะแรกเป็นเพลงที่ศูนย์กลางคณะที่กรุงโรมมักใช้ในพิธีกรรม เมื่อมีการสัมมนาฟื้นฟูจิตใจสำหรับสมาชิกทั่วโลก อาจารย์ได้กรุณาแปลด้วยถ้อยคำที่บอกถึงความรู้สึกซึ่ง ตรงกับศัพท์ต้นฉบับ มีสัมผัสนอก สัมผัสใน ทุกเพลง หากนำมาพิมพ์เฉพาะเนื้อร้อง จึงจะเห็นชัดเจน เป็นพรสวรรค์ที่หาพบได้ยากยิ่ง อาจารย์จึงเป็นผู้นำให้ผู้ชายร้องและผู้หญิงได้รับฟังยกจิตใจขึ้นหาพระเจ้าได้ จำนวนเพลงเหล่านี้มีมากกว่า 1,000 เพลง บางเพลงแปลเสร็จแล้ว แต่ยังไม่เคยนำมาฝึกซ้อม

คณะเซนต์ปอล ฯ จึงได้รับมรดกที่อาจารย์มอบไว้ให้บรรดา เซอร์ พวกเราต่างซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ และบอกกันต่อ ๆ ไปว่า ให้รักษาต้นฉบับภาษาแปลของอาจารย์ไว้ โดยมีให้นำไปแก้ไขตามอำเภอใจ เพราะทราบดีว่าทุกคำของอาจารย์มีความหมายลึกซึ้ง แม้กระทั่งการเอื้อนในคำที่กำหนด ก็ต้องเปล่งออกมาให้ถูกต้อง สมัยที่อาจารย์ยังแข็งแรง เราจะเชิญอาจารย์มาฟังการซ้อมเพลงสำหรับพิธีปฏิบัติตนตลอดชีวิต จึงได้ทราบว่าอาจารย์คิดทุกคำที่แปลนั้น เป็นความซื่อสัตย์ของผู้แปล ผนวกกับความเชื่อความศรัทธาของอาจารย์ ที่นำมาร้อยเรียงในดนตรีที่อาจารย์มีพรสวรรค์ด้วย

โดยส่วนตัว บัตรวยพรที่อาจารย์เขียนบทกลอนมาให้ทุกปีในวันฉลองวันคล้ายวันเกิด และโอกาสพิเศษต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้าเก็บไว้เป็นที่ระลึกทุกฉบับ ด้วยความซาบซึ้งในทุกถ้อยคำที่ถูกกลั่นกรองออกจากหัวใจและความรู้สึกของอาจารย์ที่มีต่อข้าพเจ้า เฉพาะอย่างยิ่งพรที่ขอต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าสำหรับข้าพเจ้านั้น ได้เป็นจริงแน่แท้ในทุกปีของชีวิต

ในวาระที่อาจารย์จะเกษียณจากหน้าที่การงาน อาจารย์ก็ลืมนับภาระหน้าที่ในพันธกิจที่องค์การของพระศาสนจักรเชิญให้มาร่วมงานด้วยความเต็มใจเสมอ เช่น คณะกรรมการบัญญัติศัพท์คาทอลิก สื่อมวลชนคาทอลิก เป็นต้น

ข้าพเจ้าประทับใจด้วยตนเองว่า อาจารย์อุทิศตนเพื่อองค์พระผู้เป็นเจ้าอย่างสุดจิตใจ สุดสติปัญญา สุดกำลังและสุดหัวใจ ผลของการอุทิศตนเองนี้ บังเกิดขึ้นในวิญญานของคริสตชนมากมาย เฉพาะอย่างยิ่ง คณะเซอร์เซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร

บัดนี้ ขอ “องค์พระผู้เป็นเจ้า” ผู้ที่อาจารย์มักแปลด้วยคำเต็ม เช่นนี้ตั้งแต่นานมาแล้ว ประทานรางวัลให้อาจารย์ได้อยู่ใกล้ชิดพระองค์ในพระอาณาจักรของพระองค์ตลอดนิรันดร์ ขอพระแม่มารีย์ ผู้ที่อาจารย์เคารพรักและถือเป็นแบบอย่างของการเป็นมารดา ได้ต้อนรับอาจารย์ไปเฝ้าพระบุตรของพระแม่ ได้พบองค์พระจิตเจ้า และสรรเสริญพระองค์ ร่วมกับพระแม่ พร้อมกับทูตสวรรค์ และนักบุญทั้งหลายเทอญ

เซอร์มีเรียม กิจเจริญ

8 พฤษภาคม 2016

รูปปั้นแม่พระที่ อ.ประคิม มอบให้
เมื่อคณะเซนต์ปอลฯ ไปเริ่มพันธกิจที่ สปป.ลาว

แต่อุชเชนี กวีผู้ขลิบขอบฟ้า
ด้วยแรงศรัทธา และแสงแห่งธรรม

เธอได้ขลิบขอบฟ้า ณ ฟากฝัน
ด้วยพู่กันแห่งกวีวีจิหวาน
เธอปลอบปลุกทุกซ่ซ้อตั้งท้อธาร
ชโลมผ่านม่านจิตมิ่งมิตรจริง

เธอแกร่งกล้าทำธรรมด้วยความรัก
เธอแน่นหนักความดีเป็นที่ยิ่ง
ทั้งความเชื่อลึกซึ้งเธอฟังฟัง
จึงตอบรับสรรพสิ่งด้วยเมตตา

เธอสุภาพราบเรียบแต่ลุ่มลึก
ตกผลึกหลักธรรมพระศาสนา
ประจักษ์เห็นเด่นชัดแรงศรัทธา
มีเลือนพรำพร้อมพรั่งสุขยังยืน

เธอโอบเอื้อเจืองานช่วยงานพระ
ด้วยทักษะะภาษาหาได้อื่น
พรได้มาพร้อมมอบตอบแทนคืน
จึงดาษตื่นมรดกแห่งความดี

เธอไปขลิบขอบฟ้า ณ สวรรค์
เธอยังจรจรโลงใจใครทุกที่
เธองามแสนพิสุทธิ์ อุชเชนี
วาระนี้แนบชิดพระราชัย

ภักดิ์

8 พฤษภาคม ค.ศ. 2016

เห็นไหม...นั่นใครอยู่ใต้สะพานโค้ง
คอยโยง สายรุ้งรุ้งวางนั้น
ลบฟ้า เศร้าเหงาใต้เงาจันทร์
แต่มีฝัน ให้คนยากไร้หลังคา

เห็นไหม... นั่นใครเขียนคำกวีร้อย
ใครคอย วาดสีสวย ให้ขอบฟ้า
ให้ความหวังเรื่องรองดั่งทองคำ
ให้รู้ว่าหนทางยังมี

เห็นหิ่งห้อย แสงน้อย สว่างนัย
เห็นความรักถักสร้อยพิศุทธิ์ศรี
ใครอยู่ไกลอ่อนเย็นเห็นความดี
เห็นกวี อุชเชนี เห็น 'ชีวิต'

สู่สวรรค์อันสว่าง สงบแล้ว
ตั้งดวงแก้วแพรวเพริศประเสริฐสถิตย์
ทิ้งรอยจำให้ทำตาม...นะมีมิตร
เห็น 'ชีวิต' คิดถึง อุชเชนี

ปะการัง

8 พฤษภาคม ค.ศ. 2016

งานกตัญญูตา ปุชนีอาจารย์
อาจารย์ประคิน ชุมสาย ณ อยุธยา
เมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 2011 ณ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

งานกตัญญูตา ปูชนีอาจารย์
อาจารย์ประคิน ชุมสาย ณ อยุธยา
เมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 2011 ณ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

ร่วมงานของคณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ในการแต่งและแปลบทเพลงของคณะ

กับเพื่อนศิลปินแห่งชาติ และนักเขียน

รับพระราชทานโล่รางวัลและเข็มเชิดชูเกียรติ
จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวันศิลปินแห่งชาติ
เมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

มีอะไรในบทกวี

ข้าพเจ้าเขียนบทความนี้ขึ้น
มิใช่อ่างผู้เชี่ยวชาญเชิงกวี
มิใช่อ่างเจ้าของตำราว่าด้วยบทกลอน
และก็มีมิใช่อ่างปราชญ์ผู้รอบรู้ในชีวิต
แต่อย่างมนุษย์สามัญธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น
ได้ยิน รู้สึก และก็ใคร่จะได้ความหลุดพ้น
จากสิ่งที่พึงได้ เพื่อจรรโลงใจ
ประคองตนให้อยู่ต่อไปได้ในโลกนี้
อย่างไม่สูงส่งอะไรนัก
ก็ไม่จมดิ่งจนเกินไป
พร้อม ๆ กันก็ให้เกิดความเข้าใจ
ในคนรอบข้าง ในสิ่งต่าง ๆ รอบด้าน
และทำชีวิตให้เป็นก้อนสันติสุข
อะไรอันหนึ่งที่มีประกาย มีรัศมี
พร้อมที่จะอาบทุกสิ่งที่เข้าใกล้
ให้ซึมซาบไปด้วยสันตินั้น
และยกวิญญาณให้สูงขึ้น
ลิวไปในท้องฟ้า
ใกล้พระเข้าไปเท่าไร
ก็ยิ่งเข้าใจคนยิ่งขึ้นเท่านั้น

นิต นรารักษ์

มีอะไรในบทกวี...จากหนังสือ รายศิลาเรียง

“ขอบฟ้าขลิบทอง” อุษเชนี

มิ่งมิตร ..

เธอมีสิทธิ์ที่จะล่องแม่น้ำรีน

ที่จะบุกดงดำกลางค้ำคืน

ที่จะชื่นใจหลายกับสายลม

ที่จะร่ำเพลงเกี่ยวโลมเรียวข้าว

ที่จะยิ้มกับดาวพราวผสม

ที่จะเหม่อมองหย้าน้ำตาพรม

ที่จะชมชื่นลึกโลกหมึกมน

ที่จะเล่นเรีงเล่นเซ่นหงส์ร้อน

ที่จะถอนใจทอดกับยอดสน

ที่จะหวานสุขไว้กลางใจคน

ที่จะทนทุกข์เข้มเต็มหัวใจ

ที่จะเกลาทางกู่สู้คนยาก

ที่จะจากผมนี้มื้มเส้นไหม

ที่จะหาญสานทำนายน้ตาใคร

ที่จะให้สิ่งสิ้นเธอจิ้นต้ง

ที่จะอยู่เพื่อคนที่เธอรัก

ที่จะหักพาลแพรกแหลกเป็นผง

ที่จะมุ่งจุดหมายปรายทะนง

ที่จะคงธรรมเที่ยงเคียงโลกา

เพื่อโค้งเคียวเรียวเดือนและเพื่อนโพ้น

เพื่อไผ่โอนพลิ้วพ้อล้อภูผา

เพื่อเรื่องข้าวพราวแพรวั่วั่วแนวนา

เพื่อขอบฟ้าขลิบทองรองอรุณ